

AVENC DE S'AIGO (Escorca, Mallorca)

pel Grup Espeleològic EST. Ciutat de Mallorca

Resumen

Se describe el Avenc de S'Aigo, localizado en la Coma de Mortitx (Escorca, Mallorca). Fue explorado y topografiado por primera vez en 1970 descendiendo un amplio pozo de 110 m. de profundidad.

Exploraciones posteriores, realizadas en 1981 y 1982, han dado como resultado el hallazgo de una gran sala situada en un lateral del pozo inicial. Asimismo se encontró una nueva continuación por la que se alcanza una cota de -133 metros.

Se adjunta topografía y ficha técnica de la sima.

Abstract

It is described the Avenc de S'Aigo, located in the Coma de Mortitx (Escorca, Mallorca). It was explored and topographed for the first time in 1970, going down through a wide pit, 110 meters deep.

Further explorations performed in 1981 and 1982 have given as results the discovery of a great room placed in one lateral of the initial pit. Likewise it was found a new continuation by which is reached the -133 meters depth.

It is enclosed the topography and equipment card of this pothole.

Introducció

L'Avenc de S'Aigo ja era conegut d'antic per la gent que habitava la possessió de Mortitx (Escorca, Mallorca). Tant és així que a l'any 1958 ja apareix assenyalat en el «Mapa de Mallorca» (MASCARÓ PASARIUS, J. 1958) i a l'any 1962 en el «Corpus de Toponimia de Mallorca» (MASCARÓ PASARIUS, J. 1962) amb el topònim d'Avenc Fonda, nom aquest no conegut avui en dia pels pagessos de la zona, encara que sense dubta es tracta del mateix avenc.

En el mes de Març de 1970, amb motiu d'una campanya del Grup Espeleològic EST a la Coma de Mortitx, fou realitzada la primera exploració de l'Avenc de S'Aigo davallant i topografiant el gran pou inicial, única part coneguda llavors, arribant a una fondària de 110 metres (GINÉS i GINÉS, 1972).

En la primera exploració ja albirarem una possible continuació penjada al mig del pou, la qual quedava bastant llunyana de les verticals de descens. Aquesta continuació no va cridar de bell nou la nostra atenció fins els darrers mesos de

1981, moment en que es va iniciar la instal·lació d'una via que fes possible l'accés a aquest punt de la cavitat. Així, pel Març de 1982 s'aconseguí arribar a una sala de dimensions considerables penjada a un costat del gran pou inicial, a -38 metres de fondària.

En el mes de Juny del mateix any, després de desobstruir un petit forat en el punt que fins ara representava el final de l'avenc, trobarem una sèrie de ressals que aprofondiren encara més la cota original, fins arribar a l'actual de -133 metres.

És per mor d'aquests nous descobriments que ha estat necessari topografiar de bell nou tota la cavitat i fer aquesta nota descrivint-la.

Les campanyes realitzades a l'Avenc de S'Aigo foren duites a terme per membres del Grup Espeleològic EST, en les dues etapes ja esmentades. En les exploracions de 1970 intervingueren: O. de Bobes, J. J. Egozcue, A. Ginés, J. Ginés, D. Jiménez i F. Trobat. En les exploracions de 1982 l'equip estava format per: L. Borràs, J. Damians, A. Ginés, J. Ginés, M. Mediavilla, C. Payeras i J. F. Ramos.

Apunts Geogràfics

L'Avenc de S'Aigo es troba en la Coma de Mortitx, a un quilòmetre i mig de les cases del mateix nom. La Coma és una petita vall de forma allargada en direcció NW - SE, amb unes dimensions aproximades de 600 metres de llarg per 200 metres d'ample, tancada per espectaculars formes d'esquetjar superficial de morfologia típicament pluvial.

Aquesta vall endorrèica s'enclava majorment en materials poc carstificables. A l'extrem NW apareixen els conglomerats burdigalians, molt més favorables a la carstificació; en aquest sector és a on s'obre la boca de l'Avenc de S'Aigo, el qual representa la principal forma de drenatge de les aigües recollides per la Coma de Mortitx.

Les coordenades de la cavitat, referides a la Cartografia Militar d'Espanya 1:25.000, són les següents: X - 6° 36' 33"; Y - 39° 52' 50"; Z - 330 m.

Descripció

En l'Avenc de S'Aigo conflueixen tres torrenteres de diversa magnitud, les quals donen lloc a una boca de notable complexitat en la que fins i tot arriba a ésser difícil l'aproximació a la vorera del pou. Les seves dimensions màximes són 8 per 15 metres.

Precisament les tres esmentades torrenteres són els llocs per on s'han efectuat els descensos que han estat necessaris per arribar a l'actual coneixement de la cavitat.

En aquest avenc podem considerar tres zones ben diferenciades; el pou d'accés, la sala i pou situats en un lateral de la vertical anterior, aproximadament a -40 metres de profunditat, i la part final de la cavitat que fa les funcions de col·lector i escorredor de les aigües replegades per l'avenc.

POU D'ACCÉS

Aquest pou té un gran volum, mantenint pràcticament constants les dimensions al llarg de tot el descens. És de destacar que serveix de lloc de niament de nombrosos coloms, ja que la llum del sol invadeix tot l'interior degut precisament a les seves grans dimensions.

Anant per la torrentera de Migjorn s'arriba a una mena de balconet situat a -7 metres (punt A de la topografia) des del qual es pot descendir fins al replà de la cota -95 metres en un buit total, encara que a mesura que es va davallant el trajecte de l'espeleòleg s'atraca notablement a la paret Nord del pou.

La via que s'inicia des de la torrentera de Ponent (punt E), presenta un replà a -26 metres, essent la major part de la paret subvertical. Igualment que per la via d'abans, s'arriba al mateix replà situat a 95 metres de profunditat. Des d'aquest

lloc és necessari davallar un ressalt de 12 metres per assolir la base del pou a -107 metres.

Descendint per la torrentera de Llevant (punt F), podem arribar a la sala lateral; per això cal fer dos pèndols, un a -27 metres el qual ens portarà a un reduït ninxo concrecionat. Un cop aquí i voltant un massís estalagmític es davalla fins a -38 metres, cota on es realitzarà el segon pèndol assolint d'aquesta forma l'accés a la sala lateral.

SALA I POU LATERALS

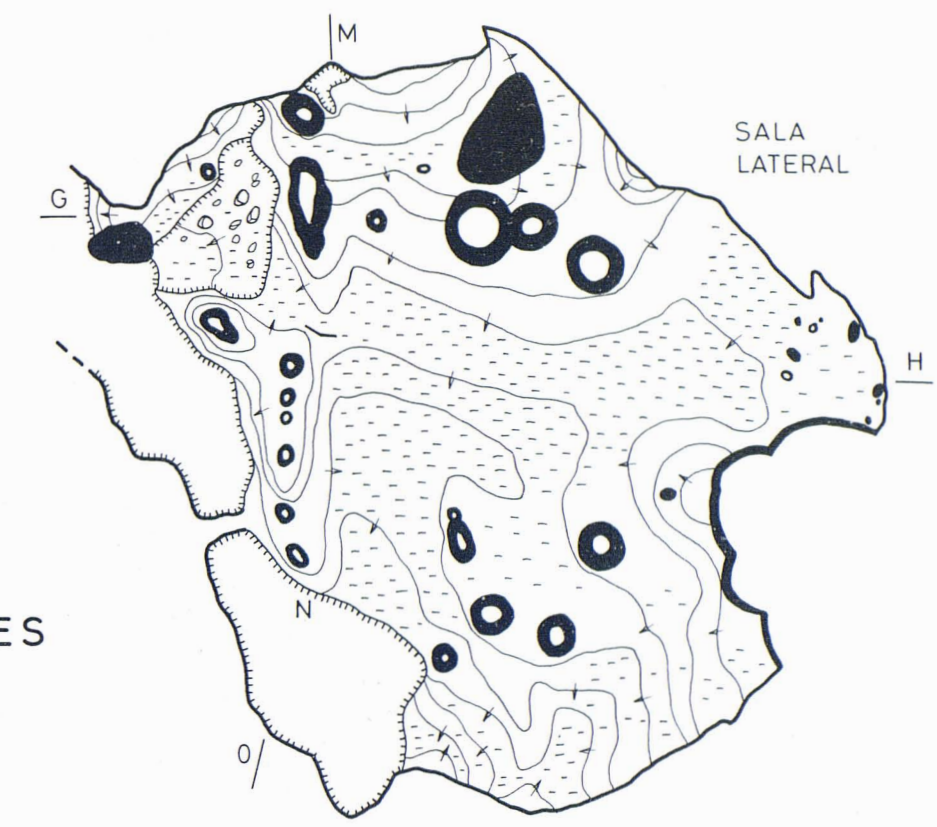
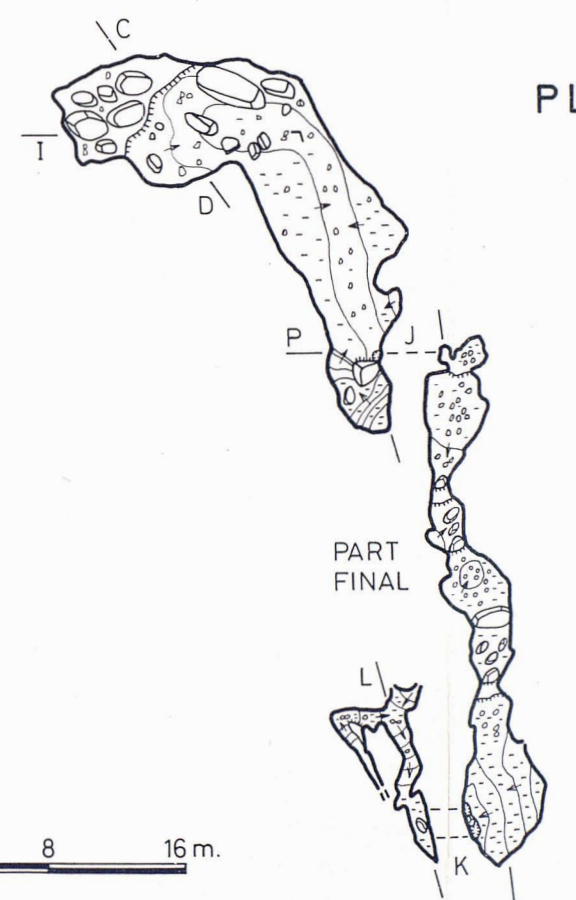
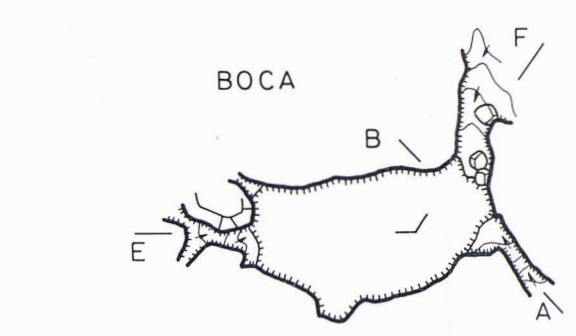
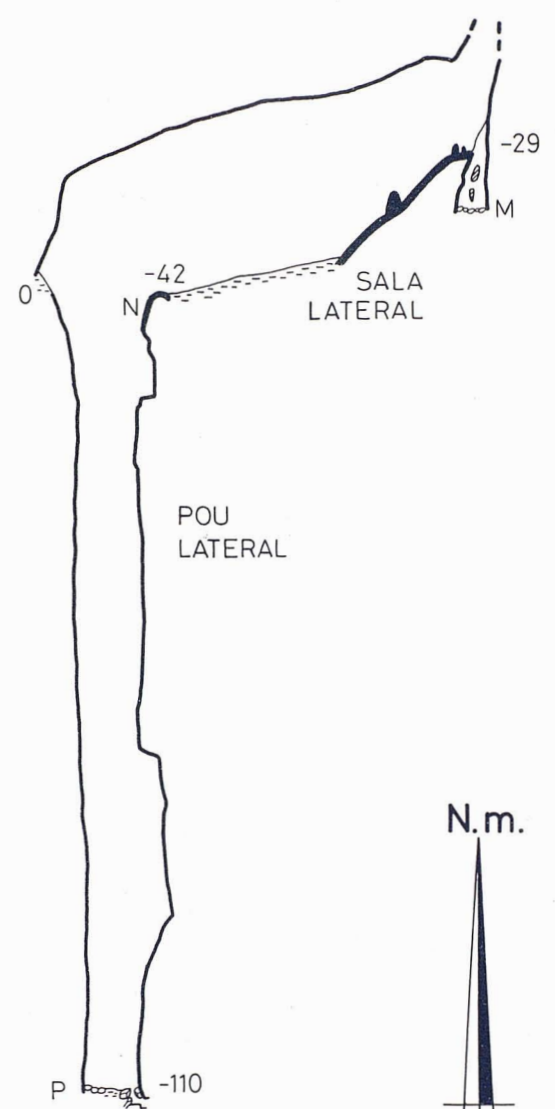
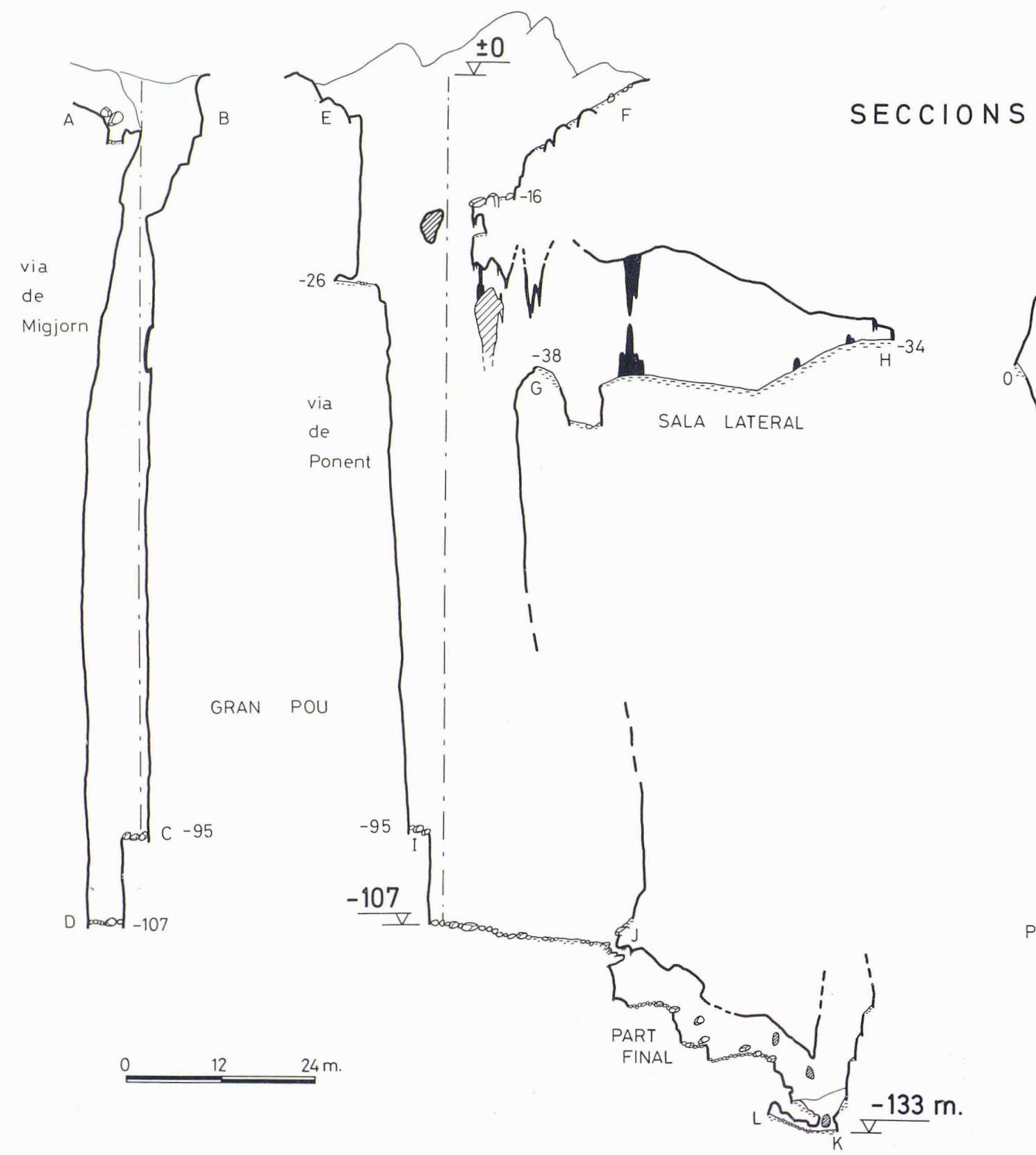
Situats en el punt d'accés a la sala, que es troba a -38 metres (punt G), és precís davallar uns 7 metres i després realitzar una escalada de 6 metres (ara instal·lada amb corda fixa). Un cop remuntat aquest ressalt, és quan pot apreciar-se la magnitud d'aquesta sala, la qual supera els 1.000 metres quadrats de superfície. Com es veu a la topografia, presenta una forma irregular, amb una certa tendència circular. En el sòl abunden els sediments argilosos, a la vegada que les grans formacions estalagmítiques presideixen el paisatge de la sala donant-li un aspecte espectacular. També s'han trobat restes vegetals de mides considerables procedents de l'exterior, el que ens fa suposar l'existència d'alguna comunicació més o manco directa, encara que no necessàriament penetrable.

La major part d'aquesta sala presenta una considerable pendent (secció M-0), la qual ens condueix a una nova vertical independent del pou d'accés però amplament intercomunicada amb ell a la part final. Davallant aquest pou s'arriba a la cota -110 (punt P), constituint el final de la breu galeria que s'estén com a continuació de la vertical d'accés.

PART FINAL

Durant una de les exploracions d'aquest avenc, s'observà l'existència d'un forat de reduïdes dimensions, en el punt que constituïa fins ara la cota més fonda de l'avenc. La seva estretor no permetia passar, però s'apreciava una intensa corrent d'aire, la qual cosa va fer pensar en una possible continuació de la cavitat. Després d'una desobstrucció s'aconseguí passar, donant lloc al coneixement de la part terminal de l'avenc.

Una sèrie de petits ressalts de 7, 5, 2 i 6 metres que es poden davallar pràcticament sense material, ens condueixen per una galeria en la qual són apreciables les típiques morfologies de torrent, com olles, còdols, etc. Aquesta breu galeria ens porta a una mena d'embut amb molt de fang, en el qual a la part inferior hi ha una estreta gatera que evidentment constitueix el punt de desaguament de tot el sistema. La cavitat resulta impenetrable en aquest punt degut a la gairebé total obstrucció per còdols de petita mida.

PLANTES

Avenc de s'Aigo
 ESCORÇA

Topografia: L. Borràs, J. Damians, A. Ginés,
 J. Ginés, M. Mediavilla, C. Payeras,
 J. F. Ramos.

EST - 82

Bibliografia

- GINÉS, A. i GINÉS, J. (1972): «Algunas observaciones sobre los fenómenos Karsticos de Sa Coma de Mortitx (Mallorca)». *Geo y Bio Karst*, 32:22-24. Barcelona.
- GINÉS, A.; GINÉS, J.; POMAR, L. i SALVA, P. A. (1979): «La Serra de Tramuntana». VI Coloquio de Geografía. Guía de la Excursión n.º 1. 38 pàgs. Ciutat de Mallorca.
- MASCARÓ-PASARIUS, J. (1958): Mapa General de Mallorca. Escala aproximada 1:31.250. Ciutat de Mallorca.
- MASCARÓ-PASARIUS, J. (1962): «Corpus de Toponimia de Mallorca». Gráficas Miramar. 6 toms. Ciutat de Mallorca.

FITXA D'EQUIPAMENT

Cota	Dificultat	Ancoratge	Observacions
Via de Migjorn			
—4	P 107	2 spits	instal·lació principal
—7		3 spits	fraccionament
—95			replà
—97		1 spit	fraccionament
—107			arribada baix del pou d'accés
Via de Ponent			
—2	P 107	natural	instal·lació principal
—10			replà
		1 spit	arrambador
—12		1 spit	fraccionament
—26			replà
		natural	columna estalagmítica
—43		1 spit	fraccionament
—71		1 clavilla	fraccionament
—95			replà
—97		1 spit	fraccionament
—107			arribada baix del pou d'accés
Via de Llevant - Sala i Pou Laterals			
—8	P 8	natural	arbre. Es pot fer en oposició
—16	P 107	2 spits	fraccionament
—27			
			replà
—38		1 spit i ancoratge natural	pèndol
			arribada sala lateral
—38	P 7	1 spit	
—45			escalada de 6 m. Corda fixa
—42	P 68	natural	estalagmita
—51		natural	fraccionament
—58		2 spits	fraccionament
—76		1 spit	fraccionament
—110			arribada al inici de la Part Final
Part Final			
—111	P 7	natural	pont de roca
—118	P 5		oposició
—122	P 2		oposició
—124	P 6		oposició
—133			arribada al final de l'avenc